

Στο νομό: Έργα πνοής και έργα ανάπτυξης

ΦΡΑΓΜΑ
ΠΥΛΗΣ

Φράγμα Πύλης: Τεράστιο κόστος με περιβαλλοντικές ανησυχίες

- Ποιο πρόγραμμα θα χρηματοδοτήσει ένα έργο 100 εκατ. Ευρώ;
- Έχουν μελετηθεί οι περιβαλλοντικές συνέπειές του;
- Ποια είναι η ακριβής εικόνα του έργου μέσα από την έρευνα της ΕΡΕΥΝΑΣ

Η μελέτη και κατασκευή ενός φράγματος αλλά και ενός ταμιευτήρα απαιτεί μια περίπλοκη και εξαιρετικά δύσκολη εργασία αφού εκτός των τεχνικών ζητημάτων της κατασκευής αυτών των έργων ανακύπτουν και περιβαλλοντικά προβλήματα τα οποία πρέπει να αντιμετωπισθούν.

Του ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΣΩΗ

εκπονηθέντα τμήματα της μελέτης, το φράγμα προβλέπεται να έχει ύψος 71 μ, μήκος στέψης 325 μ, και ωφέλιμο όγκο ταμιευτήρα 34.500.000 κ.μ.

Στον Πορταϊκό ποταμό

Το συμβατικό αντικείμενο της μελέτης είναι η κατασκευή φράγματος στον ποταμό Πορταϊκό στα ανάντη του οικισμού Πύλης και η δημιουργία ταμιευτήρα με πολλαπλή σκοπιμότητα: αντιπλημμυρική προστασία, εμπλουτισμός υπόγειου υδροφόρου, άρδευση στην ευρύτερη κατάντη περιοχή, ύδρευση οικισμών Ν. Τρικάλων παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας.

Στις συναφείς εργασίες περιλαμβάνονται το έργο εισόδου της συνδετήριας σήραγγας των ταμιευτήρων Πύλης και Μουζακίου και τα αρχικά 100 μ της σήραγγας και η οδοποιία αποκατάστασης των οδικών δικτύων που θα καταληφθούν από τα έργα ή θα κατακλυστούν από τον ταμιευτήρα.

Ο προϋπολογισμός της σύμβασης της μελέτης ανέρχεται σε 2.142.000 ευρώ, συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ. Με την σύμβαση προβλέπεται η εκπόνηση σε στάδιο οριστικής μελέτης των επιμέρους μελετών Υδραυλικών, Ηλεκτρομηχανολογικών, Τεχνικών και Συγκοινωνιακών έργων και της Τοπογραφικής Γεωλογικής, Γεωτεχνικής και Περιβαλλοντικής μελέτης. Οι ανωτέρω μελέτες θα συνοδεύονται από Υδρολογική μελέτη, μελέτη Σεισμικότητας και σεισμικής επικινδυνότητας και μελέτη Διόδευσης του πλημμυρικού κύματος μετά από θραύση του φράγματος. Στην μελέτη λαμβάνονται υπόψη τα στοιχεία προγενέστερης μελέτης της ΔΕΗ και η κατασκευασμένη σήραγγα εκτροπής στην θέση του έργου.

Πώς θα χρηματοδοτηθεί;

Πάντως το πιο σημαντικό κομμάτι του έργου αφορά το πρόγραμμα που θα χρηματοδοτήσει την κατασκευή του. Οι πρώτοι ανεπίσημοι υπολογισμοί κάνουν λόγο για κόστος που ανέρχεται στα 100 εκατ. Ευρώ. Πρόκειται για ένα τεράστιο ποσό το οποίο σύμφωνα με ερωτήσεις που έκανε η ΕΡΕΥΝΑ σε αρμόδιους υπηρεσιακούς παράγοντες δεν μπορεί να καλυφθεί από το ΕΣΠΑ, καθώς οι προτεραιότητες είναι διαφορετικές τη νέα προγραμματική περίοδο. Επομένως, οι ίδιοι παράγοντες τονίζουν πως απομένουν δύο προγράμματα που μπορούν να ανάψουν το πράσινο φως χρηματοδότησης του έργου. Το ένα πρόγραμμα είναι το «Αλέξανδρος Μπαλτατζής» και το άλλο το έργο να κατασκευαστεί μέσω ΣΔΙΤ, γνωστό ως Συμπράξεις Ιδιωτικού και Δημόσιου Τομέα. Και αυτό όπως εκτιμούν οι αρμόδιοι υπηρεσιακοί παράγοντες είναι γιατί το συγκεκριμένο έργο έχει και ενεργειακό χαρακτήρα.

Περιβαλλοντικές συνέπειες;

Ωστόσο σύμφωνα με την παραπάνω εργασία τονίζεται πως «για τα έργα στην Δυτική Θεσσαλία, Φράγματα Πύλης και Μουζακίου, θα πρέπει να γίνει σοβαρή προσπάθεια εκτίμησης των περιβαλλοντικών συνεπειών από τα πρώτα στάδια της μελέτης ώστε να ληφθούν υπόψη και έγκαιρα να κοστολογηθούν». Επίσης είναι ανάγκη να δημιουργηθεί φορέας (κεντρικού ή και περιφερειακού χαρακτήρα, σε περιοχές όπου υπάρχει αντικείμενο όπως η Θεσσαλία) παρακολούθησης και συντήρησης των φραγμάτων που παραδίδονται για χρήση σε φορείς που δεν έχουν την τεχνογνωσία ούτε και τις δυνατότητες.

Εξίσου πολυδιάστατο όμως είναι και το όφελος της επένδυσης που θα προκύψει, αφού αφορά άμεσα ή έμμεσα πολλούς τομείς της οικονομίας της περιοχής καθώς παρέχει και πλήθος αναπτυξιακών δυνατοτήτων. Σε αυτή τη κατηγορία εντάσσεται και το φράγμα της Πύλης για το οποίο για πολλούς κατοίκους της περιοχής μας αγνοείται η τύχη του μετά τις προ ετών επίσημες και βαρύνουσες ανακοινώσεις για υλοποίησή του... Πού βρίσκεται λοιπόν σήμερα το συγκεκριμένο έργο; Ποιο είναι το μέλλον του και κυρίως θα βρεθεί χρηματοδοτικό πρόγραμμα που θα ανάψει το πράσινο φως για την κατασκευή του; Έχουν προβλεφθεί οι περιβαλλοντικές του συνέπειες πριν και μετά τη λειτουργία του; Σε αυτά τα ερωτήματα προσπαθεί να απαντήσει σήμερα η ΕΡΕΥΝΑ μέσα από την έρευνα που επιχείρησε σε υπηρεσίες και υπηρεσιακούς παράγοντες προκειμένου να φωτιστεί η πλευρά για το συγκεκριμένο έργο.

Τα κριτήρια

Μεγάλο ενδιαφέρον και για το φράγμα Πύλης έχουν τα στοιχεία που περιλαμβάνονται σε μια εργασία την οποία υπογράφουν οι κ.κ. Ι. Θανάπουλος, Κ. Γκούμας και Π. Δούβλης και δημοσιεύεται στο ενημερωτικό δελτίο του ΤΕΕ Κεντρικής και Δυτικής Θεσσαλίας. Σε αυτή την εργασία γίνεται μια προσπάθεια συγκριτικής αξιολόγησης μιας σειράς έργων ταμιεύσης, φραγμάτων, που θα μπορούσαν να κατασκευασθούν στην Θεσσαλία για να ανακουφίσουν την επείγουσα ανάγκη για νερό. Όπως φαίνεται από την εργασία, η αξιολόγηση των έργων που θα προωθηθούν πρέπει να γίνει με αντικειμενικά κριτήρια (4) τα οποία θα λαμβάνουν υπόψη την πολλαπλή σκοπιμότητα του έργου. Τέτοια κριτήρια θα μπορούσαν να είναι τα παρακάτω:

«Η οικονομικότητα της επένδυσης δηλαδή το ανοιγμένο κόστος ανά κυβικό ταμιευμένου ύ-

δατος.

- Η στρατηγική θέση του ταμιευτήρα σε σχέση με τις ανάγκες σε νερό της περιοχής και η συμβολή του στο υδατικό ισοζύγιο.

- Η συμβολή του ταμιευτήρα στον έλεγχο πλημμύρων (διαθέσιμος όγκος για απόσβεση πλημμύρας).

- Οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις του έργου (Κατάκλυση εκτάσεων, ανάπτυξη δραστηριοτήτων, συμβολή στην καταπολέμηση πυρκαγιών κλπ).

- Η ενεργειακή συνιστώσα (παραγωγή ενέργειας).

Απαντήσεις ωστόσο, αν τα παραπάνω κριτήρια περιλαμβάνονται στο φράγμα Πύλης αναμένεται να δώσουν οι μελέτες του έργου, οι οποίες και συντάσσονται αυτή την περίοδο.

Η εικόνα του έργου

Ποια είναι η εικόνα του έργου σήμερα; Η έρευνά μας έδειξε, μέσα από μεγάλη πορεία αναζήτησης σε αρμόδιες και συναρμόδιες υπηρεσίες πως μέχρι σήμερα έχουν εκπονηθεί από την μελέτη Υδραυλικών έργων η Υδρολογική μελέτη και η Πρόδρομη έκθεση, η προωθημένη αναγνωριστική των Συγκοινωνιακών έργων, η Τοπο-

γραφική μελέτη περιοχής του φράγματος, η Γεωλογική και Γεωτεχνική μελέτη περιοχής του φράγματος και η Προμελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων. Εκπονούνται η προμελέτη Υδραυλικών και Ηλεκτρομηχανολογικών έργων, συμπληρωματική Γεωτεχνική και η οριστική Γεωλογική μελέτη στην περιοχή του φράγματος και η αναγνωριστική Γεωλογική μελέτη στον ταμιευτήρα. Στην παρούσα φάση εκτελούνται πρόσθετες Γεωτεχνικές έρευνες (γεωτρήσεις) για την διερεύνηση της στεριότητας του ταμιευτήρα. Σημαντικότερο πάντως στάδιο και για την εν λόγω μελέτη αποτελεί η Προμελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων η οποία έχει εκπονηθεί και βρίσκεται στους αρμόδιους φορείς (αρχαιολογικές υπηρεσίες, δασαρχεία κ. λ.π.) για γνωμοδότηση και στην αρμόδια Ειδική Υπηρεσία Περιβάλλοντος του ΥΠΕΧΩΔΕ, η οποία έχει την αρμοδιότητα έγκρισης. Με το οικονομικό αντικείμενο της υπάρχουσας σύμβασης προβλέπεται να εκπονηθούν οι μελέτες μέχρι το στάδιο της προμελέτης και θα συναφθεί άλλη σύμβαση για την οριστική μελέτη. Σύμφωνα με τα μέχρι σήμερα

Ε. Λέκκας: Το φράγμα της Πύλης έχει μελετηθεί επαρκώς

Ο κ. Ευθύμης Λέκκας Καθηγητής Δυναμικής Τεκτονικής Εφαρμοσμένης Γεωλογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, για το συγκεκριμένο έργο ανέφερε στην ΕΡΕΥΝΑ:

«Δύο είναι τα κύρια ερωτήματα που προκύπτουν σήμερα από την κατασκευή ενός φράγματος ανεξάρτητα από την περιοχή.

Το πρώτο είναι κατά πόσο προκύπτουν επιπτώσεις στο περιβάλλον τόσο κατά τη διάρκεια κατασκευής όσο και κατά τη διάρκεια της λειτουργίας. Στις σημαντικές επιπτώσεις συμπεριλαμβά-

νται η αλλαγή του τοπίου από την μετατροπή μιας χερσονομίας σε λίμνη και την αλλαγή του υδρολογικού καθεστώτος κατάντη της θέσεως του φράγματος. Οι παλαιότερες απόψεις ότι τα δυο στοιχεία αυτά είναι σημαντικά έχουν πλέον διαφοροποιηθεί, δεδομένου ότι στις θέσεις των φραγμάτων αναπτύσσονται σπάνια οικοσυστήματα και δημιουργείται συνήθως μια περιοχή με σημαντική φυσική ομορφιά και βιοποικιλότητα. Το πιο αντιπροσωπευτικό παράδειγμα είναι αυτό της γειτονικής λίμνης Ταυρωπού που μετατράπηκε πραγματικά σε ένα

χώρο πρότυπο, υψηλής περιβαλλοντικής αξίας.

Το δεύτερο ερώτημα σχετίζεται με την ασφάλεια της περιοχής, μιας περιοχής η οποία είναι πυκνοκατοικημένη με σημαντικές δραστηριότητες και με σημαντικά μνημεία και τεχνικά έργα. Τα προβλήματα που παρατηρήθηκαν σε παλαιά φράγματα μπορούν σήμερα να επιλυθούν, και να ελαχιστοποιηθούν έτσι οι πιθανότητες αστοχίας στην κατασκευή ή να περιοριστούν σε πολύ μικρό βαθμό, χωρίς να επηρεάζεται η ασφάλεια εστώ και κάτω από ισχυρές σεισμικές ή κατολισθητικές επιβαρύν-

σεις. Θα πρέπει εδώ να αναφερθώ στο μεγαλύτερο φράγμα στο κόσμο στην περιοχή Ζίρσιγκου στην Κίνα, το οποίο άντεξε με μικρές μόνο βλάβες σε σεισμό Μ 8,0 R, το επίκεντρο του οποίου ήταν ακριβώς κάτω από το φράγμα.

Τέλος θα ήθελα να αναφερθώ ότι το φράγμα της Πύλης έχει μελετηθεί επαρκώς ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του '90 και δεν υφίστανται σημαντικά προβλήματα σε σχέση με την κατασκευή του αλλά και με την περίοδο λειτουργίας.

Εν κατακλείδι πιστεύω ότι το φράγμα της Πύλης θα

προσδώσει στην περιοχή πέρα από τα ενεργειακά και αρδευτικά οφέλη, μια τελείως διαφορετική εικόνα η οποία συνδυαζόμενη με την περιοχή Ελάτης - Πετρούλιου αλλά και την παρακείμενη περιοχή του Ταυρωπού θα αποτελέσει πόλο έλξης και προσοχής σε χιλιάδες επισκέπτες».